

M**K****B****T
Á
J
É
K
O
Z
T
A
T
Ó****58. BARLANGNAP**

2014. június 20-22.

Bükk - Szentlélek

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
KÖZLEMÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
HÍREK

*HIRDETMÉNYEK***2014.*****május–június***

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

A jó Tanítvány túltesz Mesterén

Szeremley Szabolcs (1950–2014) túltett. Valamikor az 1970-es évek dereka felé Társaival együtt lesegített az István-lápai-barlang fenekére. Abban akkor még nem voltak beépített vaslétrák. A bükki Kis-fennsík Örvény-kői (Barátság-kerti)-visszafolyójának szűkösön szűk bevezető járatát Ő kúsza végig először. Keservesen, makacsul. S ahová így bejutott, azt a csudát Ő nevezte el Szamentu-barlangnak. Mert kincses-nagy terembe jutott, és mert tudta, hogy az egyiptomiak legkincsesebb földalatti járatainak védő isene Szamentu (volt). S aki járhatott a Szamentuban, tudja, hogy Szabolcs valóban csillogó kincses kamrákat tárt föl. Tanítványok – Balás Anna, Ablonczy Pál, Márton Mátyás – és Tanáruk, mértük a bükki források hőmérsékletét, s azt is, hogy évenként hány mm édesvízi mészkő válik ki belőlük. Jeles karszttudósunk, Jakucs László (1926–2001) figyelmét, s az enyémet is, Ő hívta föl arra, hogy a Bükkben két különböző magasságban elhelyezkedő többszörös szint van: a tető közeli (függő)- és völgytalpi soros töbröké. Koruk kézenfekvő különbségét is elsőként ismerte föl. Azóta tudjuk, hogy így van ez a Gömör-Tornai-karszton és a Nyugati-Mecsekben is.

Aztán az 1980-as évek elején családotul elment Mongolországba, mert az ottani földtani kutatásokhoz földmérő-térképészítő is kellett. (Főlsőfokú tanulmányait a Miskolci Egyetem Bányamérnöki Karán, mint geológus kezdte, és a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karán fejezte be.) 1983 késő-tavasza jött távirat Tőle, hogy Nyugat-Mongóliában még nem járt, s végre még oda is szeretne eljutni, és hogy jössz-e? Röppült az igen, aztán meg, Németh Ferenc növényésszel, én is. Láttunk az egyenlítői öv karszttornyaihoz hasonló sziklaalakzatokat a Mongol-Altájban 2000 m tszf-i magasság körül, meg kapus barlangmaradványokat. És együtt kapaszkodtunk – életünkben először – 3000 m fölé; sajnos a 4204 m magas Monharhanra – idő és illő felszerelés híján – nem sikerült följutnunk.

Egészsége akkor már romlóban volt. Valószínűleg még Mongolországban marta meg valamelyik gonoszul fertőző kullancs. Vagy lehet, hogy nem eléggé legyöngített hatóanyagot tartalmazó védőoltást kapott. Amikor – családjával együtt – hazajött, betegségét félreismerve, nagyon soká rosszul kezelték, s ennek következményeit évekig kellett elviselnie. Viselte férfiasan. Aztán egyre inkább a betegség kiszolgáltatottjaként.

Azokról a bükki barlangokról (sok tíz!), amelyekben valaha járt, minden részre emlékezett (szinlők, szifonok, barlangi gyöngyös–édesvízmészkő-lépcsős termek), leírta, lerajzolta formáikat, de kutatni már nem tudott.

Mongóliáról meséket írt a gyermekeinek és unokáinak, a karszttudományának tanulmányt a szifonok keletkezéséről. Oroszul jól tudott, valamennyit mongolul is, így Mongolország földrajzáról, földtanáról könyvet tervezett.

Állapota 2012-ben válságosra fordult. Tele elképzelésekkel, tennivalókkal, amelyekről egyre inkább érezte, hogy nem tudja megcsinálni, a kórházból, majd a szikszói öregek otthonából szökni szándékozva haza meg a Bükkbe, hol kínlódva, hol keserű vagányként viselte rémes nyavalyáit. Aztán Böjtmás havának kilencedik napján sikerült megszöknie.... Már nem tudták, nem tudjuk visszahozni. Csak majd – egyetlen egyszer – mi is utána megyünk, s akkor Ő fog végigvezetni minket az ott föltárt, kibontott kürtőkön, kuszodákon, a kincses, cseppkőcsapos, pásztorbot-cseppkőoszlopos, csillogó cseppkőgyertyás csudatermeken. Úgy őrizték emlékét, hogy gondoltok Rá és sokat meséltek Róla.

Hevesi Attila

RENDEZVÉNYEK

FELFEDEZŐK NAPJA

A Földgömb az Expedíciós Kutatásért Alapítvány 2014. május 17-én másodszor rendezi meg a Felfedezők Napját. Helyszín: Millenáris D csarnok (Budapest, II. ker. Kis Rókus utca 16.)

A rendezvény kiemelt témája a barlangkutatás lesz. A rendezvényről és a folyamatosan bővülő programokról a www.felfedezoknapja.info honlapon lehet tájékozódni.

58. BARLANGNAP

2014. június 20–22. Bükk hegység, Szentlélek

A Társulat ez évi barlangnapját a területen tevékenykedő kutatócsoportok közreműködésével szervezzük.

Részvételi díj: MKBT tagoknak és 18 év alatt 2500 Ft, nem MKBT tagoknak 4500 Ft, mely magában foglalja a szombat esti közös vacsorát. Már nem aktív, csak beszélgetni, énekelni szerető nyugdíjas barlangásztársainkat is szeretettel várjuk. Tőlük egy jelképes 1000 Ft-os részvételi díjat kérünk. Tíz év alatt ingyenes (vacsora nélkül.)

Érkezés, regisztráció: pénteken déltől.

Szállás: A rendezvény helyszíne a szentléleki Turistapark, (megtekinthető a www.turistapark.hu elérhetőségen). A helyszínen büfé működik.

Szállásdíjak:

Sátorral történő igénybevétel esetén 1000 Ft/fő/éj.

Turistaszállás 21 fő részére 2000 Ft/fő/éj.

Szabadidőház 6 fő részére 21 000 Ft/ház/éj.

Szaunaház 4 fő részére 13 000 Ft/ház/éj.

E két utóbbi helyen ágyneműhasználat további 500 Ft/fő/éj.

Autó 300 Ft/éj.

Tervezett túralehetőségek:

Szombaton és vasárnap egész napos felszíni túrák Regös József vezetésével, régészeti barlangok (Kölyuk, Hillebrand Jenő-, Szeleta-barlang, Kecse-lyuk és Bűdöspest) érintésével.

Barlangtúrák: Bányász (-130 méterig), Diabáz-, Fekete-, István-lápai-, Jávorkúti-, Láner-, Létrási-, Pénzpataki-, Szepesi-, Szivárvány-barlangokba.

Elegendő túravezető esetén további lehetőségek: Balekina-, Bolhási-, Borókás-tebri 2. és 4., Speizi- és Vénusz-barlangokba. Amennyiben más barlangtúrákra is igény lenne, kérjük, jelezzétek.

A túrákon való részvételre előzetes internetes regisztráció alapján lesz lehetőség az alábbi címen: <http://www.barlang.hu/btreg2014/>. Kérjük, hogy a kívánt barlangokhoz jelentkezettek fel, hogy lássuk: hová, hányan szeretnének menni. A túrákat a jelentkezők számától függően fogjuk indítani. A korlátozott helyszámok miatt az előzetesen jelentkezettek előnyt élveznek. A jelentkezés a részvételi díj befizetésével válik véglegesé. Az előzetesen jelentkezettek helyét a túra napján reggel 9-ig tartjuk fenn.

A korlátozott számú turistaszállás, szabadidőház és szaunaházi igényeket kérjük a

Titkárságon jelezni. A szálláshelyeket a jelentkezés sorrendjében töltjük fel. A szállásigényeket – amennyiben hely van – visszaigazoljuk. Ezt követően kell a szállásdíjat a Társulat alább megadott számú számlájára átutalni, amivel a foglalás véglegessé válik. A sátordíjak a helyszínen fizetendők.

A részvételi díjat személyesen a Társulat Titkárságán vagy a Társulat 10200830-32310384-00000000 számú számláján „Barlangnap” feltüntetéssel lehet rendezni.

A hagyományos Marcel Loubens Kupáért folyó barlangász verseny jelenleg szerveződik. A tudnivalókat a honlapon és a levelezőlistán közreadjuk.

A rendezvényen az explo.hu és a Speleo Sport is árusít.

Mindenkit szeretettel várunk!

Szervezők

AZ ÉRDI MAGYAR FÖLDRAJZI MÚZEUM PROGRAMJAI

2014. május 13. kedd 17 óra

Kesselyák Péter: Barangolások Peruban – Limától a Machu Picchuig

* * *

2014. június 21-én megnyílik a Magyar Földrajzi Múzeum harmadik állandó kiállítása **3276 expedíciós nap, a múzeumalapító geográfus újraolvasva** címmel, mely a Múzeum alapítójának (a Társulat alapító tagjának, társelnökének), Balázs Dénesnek az életművét mutatja be. A kiállítás egy „háromdimenziós kézikönyv”, melynek hét tematikus egységében nem csak a földrajz szerelmesei érzik otthon magukat, hanem életkortól és földrajzjegytől függetlenül minden kíváncsi és a világra nyitott érdeklődő.

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA AZ ALSÓ-HEGY LÁBÁNÁL

Június 21-én szombaton a Múzeumok éjszakáján mindenkit szeretettel vár az Alsó-hegyi barlangkutatás-történeti kiállítás, mely Bódvaszilason az Esterházy–Koós kastélyban tekinthető meg. A 2011-es megnyitó óta alaposan teleraktuk a helyiségeket egyedi felszerelésekkel az elmúlt 100 év barlangkutatásából. Érdemes eljőnnöd, este 8-tól éjfélig várunk, kövesd a karbidlámpák fényeit!

Belépőjegyet most sem szedünk, de a régi holmiknak nagyon örülünk.

Stieber József

ALSÓ-HEGYI BARLANGKUTATÁS-TÖRTÉNETI TALÁLKOZÓ BÓDVASZILASON

Az Alsó-hegyi Barlangkutatás-történeti Társaság találkozót szervez október 4-ére Bódvaszilásra.

Programok:

- Regisztráció 9 órától a Kastély-kertben
- Ünnepélyes megnyitó 10 órától
- Barlangkutatás-történeti kiállítás ritkaságainak bemutatása, valamint a középkor gasztronómiáját bemutató kiállítás megtekintése 11 órától

- Ebéd (önköltséges: 500 Ft/fő) 12 órától
- Előadások meghallgatása a Művelődési házban 13 órától
- Pince borozó nyitása 19 órától
- Meteor-barlang látogatása előzetes bejelentés esetén vasárnap délelőtt (barlanglátogatási illeték: 200 Ft/fő).

Szállásfoglalásban segítünk, költségelszámolás egyénileg történik!

Kérünk, hogy részvételi szándékodat, étkezési igényedet, valamint Meteor-barlang látogatási szándékodat e-mailban jelezd felénk június 30-áig (e-mail címem: stieber@stieber.hu).

Amennyiben előadást szeretnél tartani, annak címét és 5 mondatos összefoglalóját is küldjed meg nekem.

Stieber József

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Az MKBT csatlakozott a Magyar Természetjáró Szövetséghez

Az MKBT elnökségének döntése alapján a Társulat ez év márciusában tagszervezetként csatlakozott a Magyar Természetjáró Szövetséghez (MTSZ). Az MTSZ tagszervezetek természetes személy tagjainak alanyi jogon jár a „Természetjáró kártya”, amellyel különböző kedvezmények vehetők igénybe. Ezekről bővebben a http://termeszettbarat.hu/tagsagi_kartya_kedvezmenyek honlapon lehet tájékozódni. A kedvezmények bővülése folyamatos, az MTSZ vezetésének célkitűzése, hogy ezek minél szélesebb körűek és minél nagyobb mértékűek legyenek, ezzel is vonzóvá téve az MTSZ tagságot.

A Magyar Természetjáró Szövetségben (MTSZ) való tagsággal kapcsolatban a következőkről tájékoztatjuk a tagságot:

1. 2014-ben megújult a természetjáró kártya, ennek részleteiről az alábbi linken olvashattok: http://termeszettbarat.hu/cikk/megujulo_termeszettjaro_kartya
2. Az MTSZ ügyvezetésének 2014. március 4-i döntése értelmében az Általános Szerződési Feltételek 1)b) pontja oly módon egészül ki, hogy a Megszemélyesített Kártyára és a Bővített Kedvezménykártyára a „Barlangi Túravezető” és „Barlangi Kutatásvezető” minősítéssel rendelkezők is jogosultak.
3. A 2014. évi Természetjáró Kártya igénylő lapot a következő linkről tudjátok letölteni: http://termeszettbarat.hu/images/arg_attachment/1/1420/termeszettjaro_kartya_igenylolap_tkit2014.pdf?4168851931614591
Figyelmesen olvassátok el a kitöltési útmutatót!!!
Erről az oldalról letölthető:
  - az Általános Szerződési Feltételek és
  - az Adatkezelési Szabályzat is.
4. Az igénylő lapot a következők szerint, illetve módosításokkal kell kitölteni:
  - 12. pontba írandó: Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
  - 13. pontnál az elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjai a „vezető tisztségviselő” kockát, mindenki más a „rendes tag” kockát jelölje meg.

- 14. pontnál szakágak felsorolásánál a „SÍ”-t át kell húzni és kézzel fölírni, hogy „Barlangász” (akinek nincs Barlangi Túravezetői és/vagy Barlangi Kutatásvezetői képesítése, az ide ne írjon semmit).
- Ugyanennél a pontnál a „Képesítési szám(ok):” rovatba kell beírni a „Barlangi Túravezetői Igazolvány” és/vagy a „Barlangi Kutatásvezetői Igazolvány” számát.
- Értelmszerűen akinek bármilyen más, ebben a pontban feltüntetett minősítése van, azt is jelölje meg.
- 15. pontnál ne feledkezzenek meg a megfelelő nyilatkozatok megjelöléséről.
- A 4. oldalon az igényelt kártyatípusnál jelöljétek be a megfelelőt. Aki „Megszemélyesített kártyát” igényel az az igénylővel együtt az ezért járó 500 Ft-ot készpénzben adja le az igénylő lapjával együtt az 5. pont szerint.
- A „Fizetési mód”-nál a „Megszemélyesített kártyát” igénylők az „MTSZ irodában készpénzben” kockát jelöljék meg.
- Végül ne felejtkezzenek meg az igénylő lap aláírásáról.

5. Az igénylő lapot (és aki illet igényel, „Megszemélyesített kártya” 500 Ft-os díját készpénzben) az MKBT Titkárságára kell eljuttatni (1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.) Fleck Nórának legkésőbb 2014. május 31-ig eredetiben aláírva. Az eredeti aláírásra adatkezelési okok miatt van szükség. Az ezt az időpontot követően beérkező igénylőlapok benyújtói is kaphatnak kártyát, de csak később, így a kedvezményeket is csak később vehetik igénybe.

Titkárság

A Társulat a Vidékfejlesztési Minisztérium anyagi támogatásával
ismét meghirdeti az immár hagyományos

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZATOT

Figyelem!

A kiírás az előző évekhez képest több ponton módosult!

A 2014. évi pályázat célja: a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő kutatócsoportok, személyek által a hazai karszterületeken ill. barlangokban **2013-ban** végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának ösztönzése, a dokumentáció színvonalának emelése, a VM Tájvédelmi, Barlangvédelmi és Ökoturisztikai Osztálya által a 13/1998. KTM rendelet szerint vezetett közhiteles barlang- és forrás-nyilvántartás és a kapcsolódó adattár fejlesztése érdekében.

Pályázni két kategóriában lehet:

Egyéni kategóriában a Társulat egyénileg és csoportokban tevékenykedő tagjai egyaránt pályázhatnak a karszt- és barlangkutatással kapcsolatos:

- **2013-ban** megjelent magyar nyelvű publikációval;
- **2013-ban** elhangzott magyar nyelvű előadás(ok) teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával);
- **2013-ban** készített magyar nyelvű doktori értekezéssel, szakdolgozattal, TDK dolgozattal vagy középiskolai, szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal;

- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal;
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszaki bibliográfia);
- mozgófilm, digitális fotodokumentáció készítésével.

Csoportos kategóriában kizárólag a Társulat keretében működő csoportok, ill. legalább három társulati tagból álló kollektívák pályázhatnak:

- a hazai karszterületeken és barlangokban **2013-ban** végzett felderítő, feltáró és állagvédelmi tevékenység dokumentálásával (szöveges ismertetés + térkép- és fotódokumentáció, műszaki leírás stb., a pályamunka elején a tartalom tömör összefoglalásával)
- a karszt- és barlangtan területén végzett tudományos tevékenység dokumentálásával (vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer és eszköz-fejlesztés stb. módszerének és eredményeinek szöveges és grafikus bemutatása, kiértékelése, stb., a pályamunka elején a tartalom tömör összefoglalásával).

A pályamunka mindkét témakörben végzett tevékenységet is tartalmazhatja, ebben az esetben természetesen a kötet elejére kerülő összefoglaló mindkét témakörre terjedjen ki.

A pályázatok értékelésének szempontjai:

Egyéni pályázatok:

• A témaválasztás újszerűsége	0–10 pont
• A munka alapossága, szakszerűsége	0–30 pont
• Az elért eredmények jelentősége (egyesítés, szakmai újdonság, dokumentatív érték, stb.)	0–40 pont
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége, stb.)	0–20 pont

---

Összesen	100 pont
----------	----------

Csoportos pályázatok:

• Az összefoglaló informatív értéke	0–5 pont
• A végzett tevékenység alapossága, szakszerűsége	0–30 pont
• A pályamunka dokumentatív értéke (részletesség, adatszűrés, precizitás, illusztrációk szemléletessége stb.)	0–30 pont
• Az elért eredmények jelentősége	0–20 pont
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége stb.)	0–15 pont

---

Összesen	100 pont
----------	----------

A pályamunkák nem tartalmazhatják a minisztérium, illetve a nemzeti park igazgatóságok megbízásából végzett tevékenységek eredményeit; a Bíráló Bizottság az ilyen adatokat, illetve dokumentumokat tartalmazó pályamunkákat a pályázatból **kizárja**.

A pályázatokat öt főből álló Bíráló Bizottság értékeli, melynek tagjait a MKBT kéri fel.

Az egyéni és csoportos kategóriában egyaránt egy-egy *I., II. és III. díj* adható. A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelését követően fenntartja a jogot a díjak megválttatására.

Az eredmény **ünnepélyes kihirdetésére**, a díjak átadására a Barlangkutatók Szakmai Találkozóján, 2014. novemberében kerül sor.

A pályázatok beadási határideje (postabélyegző kelte): 2014. szeptember 30.

A pályamunkákat az egyéni kategória publikáció témakörében (az előző évhez hasonlóan) három azonos kiviteli példányban; az egyéni kategória mozgófilm, ill. digitális fotodokumentáció témakörében legalább 1 digitális példányban; minden más pályázat esetében – az eddigi gyakorlattól eltérően – 1 kinyomtatott és 1 digitális példányban (CD-n vagy DVD-n) kell beküldeni az alábbi címre:

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Jelige: "Cholnoky Karszt- és Barlangkutatói pályázat"
 1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást ad:

Tájévelmi, Barlangvédelmi és Ökoturisztikai Osztály

tel.: (1) 325-9503, 325-9504

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

tel.: (1) 346-0494, 346-0495

TÁMOGATÓINK

Mikolovits Dezsóné	40 000 Ft	Laufer Csaba	9000 Ft
Adventure Caving Bt.	20 000 Ft	név nélkül	4000 Ft
Prolab Kft.	10 000 Ft	név nélkül	4000 Ft

Támogatóink adományait szívből köszönjük.

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

LÁTOGATÁS AZ ÉRDI FÖLDRAJZI MÚZEUMBAN

Társulatunk 2014. március 22-én 32 fő részvételével szakmai látogatást tett az érdi Magyar Földrajzi Múzeumban. Csoportunkat dr. Kubassek János igazgató úr kala-uzolta. Először múzeumalapító társelnökünkre dr. Balázs Dénesre emlékeztünk, aki idén ünnepelné 90. születésnapját, de sajnos idén lesz annak is 20 éve, hogy örökre eltávozott körünkől. Miután szobránál elhelyeztük a magunkkal hozott kis koszorút, először a múzeum kertjében található szoborparkot jártuk körbe. A neves személyek-nél Kubassek János rendkívül tartalmas és élvezetes mondanivalóját hallgattuk, majd a kertből a múzeum közelmúltban átépített és berendezett tetőterébe mentünk. Itt a június 21-én megnyíló (lásd a RENDEZVÉNYEK fejezetben) Balázs Dénes emlék-kiállítás részben már elkészített anyagát tekinthettük meg, többek között nevezetes írógépét és sátrát, miközben felnagyított fényképeit nézve virtuális látogatást tettünk számos általa bejárt egzotikus helyszínen.

Elbúcsúzva a múzeumtól az érdi minaretet kerestük fel. Érden az Ófaluban álló építmény a 17. században épült, tornya 23 méter magas. Csúcsát vasbetonból egé-szítették ki, amikor 1970-ben felújították, a külső munkálatok 1999-ben készültek el.

Az épületet iszlám díszítmények ékesítik. Csoportunk a minaret rekonstruált kör-erkélyére 53 lépcsőfokot legyőzve jutott fel. Az erkélyről szép kilátás tárult elénk az alattunk gyönyörűen virágzó gyümölcsfákra, illetve a Tétényi-fennsíkra.

Innen Budafokra utaztunk, ahol a Veréb utcában található barlanglakás-múzeumot kerestük fel. Az 1971-ben megnyitott kiállítás Tóth Gyözőné egykori otthonát mutatja be bútoraival és használati tárgyaival. A kiállítást egy a közelben lakó helyi lokálpatrióta kalauzolásával tekintettük meg, aki számos érdekes információt árult el a terület-ről és lakóiról, de sajnos tovább kellett indulnunk, mert már vártak bennünket a Záborszky pincében.

A pincelátogatáshoz a hölgyek piros, az urak pedig fekete, arany hímzéssel díszít-tett – a borlovagokéhoz hasonló – pelerint kaptak, s így indultunk a borkóstolóval egy-bekötött látogatásra. Miközben a hatalmas, 2 km hosszú pincelabirintusban sétáltunk, gyönyörködtünk a mívesen faragott hordókban, és megtekintettük az autentikus bor-skantent is. Érdekes információkat hallhattunk az egykor és napjainkban folyó buda-foki borgazdálkodásról. A szellemi táplálék mellé természetesen némi gasztronómiai élvezet is társult, pogácsa és gyümölcsfalatkák mellett megízlelhettük a különböző ré-giók palackba zárt termését is.

F. N.

TOVÁBBJUTÁS A PÉNZ-PATAKI-VÍZNYELŐBARLANGBAN

Mindössze kb. 10 m-es, de sokat sejtető járatszakaszba jutottunk be a Hideg-labirintus egyik végpontján. Ebben a – 2000-ben feltárt – labirintusban a fő célunk a karsztvízszint elérése egy alternatív útvonalon, és remélhetőleg a patakos ág szifon-jának megkerülése. Ehhez a célhoz kerültünk most – szintben érve – mintegy 7 m-rel közelebb, mert a Hideg-labirintusnak már eddig is ez volt a legmélyebb része (a neve: Szíve-csücske).

A nagyon sáros átjáróhoz képest az új szakaszok kifejezetten tiszták, és most ép-pen szárazak voltak. Meglátszik azonban, hogy néha záporozik itt annyi víz, hogy tisztára tudja mosni a falakat, meg korrodálni is képes. Besodort agyagpala kavics is szép számban előfordul. Mindez és a huzat további reményekre jogosít.

Az egy műszaknyi feltárást hárman végeztük: Tóth Zoltán, Kovács Viktor és jómagam, míg a felszíni ügyelet felelősségteljes tisztét Tóth Alexandra látta el.

Csepreghy Ferenc

A BÁNYÁSZ-BARLANG HAZÁNK LEGMÉLYEBB BARLANGJA

Új mélységi rekordot állítottak fel a barlangkutató Szinva Csoport tagjai a Bükkben. A kutatók március 15-én érték el a 275 m-es mélységet a Bányász-barlangban.

A *Bányász-barlangot* az 1960-as évek közepén kezdték feltárni a Bükki Nemzeti Parkban, Lillafüred és Bánkút között. Akkor 87 m-es mélységig jutottak el a barlan-gászok. A feltáró kutatás 2010-ben indult újra. A több barlangász egyesület tagjaiból szerveződött Szinva Csoport kisebb bontás után új kürtökre bukkant – mondta Rántó András, a kutatás vezetője.

Az új rekordmélységet négy év alatt érték el, idén március 15-én jutottak el 275 m-re. Korábban 254 méterrel az *István-lápai* volt a legmélyebb magyarországi barlang.

A kutatásnak ezzel még nincs vége – magyarázta Rántó helyettese, Sűrű Péter. A Bányász-barlang a Szinva-forrásához kapcsolódik (ez biztosítja Miskolc vízellátásának 20–25 %-át). A barlang mélysége ugyanis meghaladhatja a 400 m-t, hossza pedig akár 40–50 km is lehet. A Bányász-barlangban 2010 óta mintegy 30 barlangász dolgozott összesen 3000–4000 munkaórát, és mintegy ötmillió forintot fordítva a kutatásra.

Forrás: origo.hu

BARLANG-KLIMATOLÓGIAI MÉRÉSEK ÉRDEKES HELYSZÍNEKEN XIII.

Korábbi és mostani méréseimet TESTO 610 relatív páratartalom és hőmérővel, TESTO 905-T1 beszűrő hőmérővel, TESTO 810 infrahőmérővel, TESTO 405-V1 hődrótos anemométerrel, TESTO 535 (NDIR) CO₂ mérővel, GTD1100 altiméter-barométerrel, valamint AIR CO₂ntrol-3000 tip. CO₂ adatgyűjtővel végeztem, és az MSZ ISO 8756:1995 szabvány szerint jártam el. A fenti műszereket akkreditált laboratóriumban kalibráltattam.

Nyárvég a Déli-Alpokban, a Hallsatti sóbányában (2013. 08. 27.)

Molnár Lajos barátom és családja a Stieber családdal közösen látogatott el a 925 m tszf. magasságban nyíló Hallsatti sóbányába, ahol természetesen előkerültek hátizsákjainkból a klímamérő műszerek. Vizsgálatunk idején a felszínen borús, esős idő volt, 16°C-os hőmérséklettel. Segítőim voltak: Molnár Lajos, Majoros Zsuzsa, Bajusz Gergő, Molnár Szabolcs, Stieberné Katlan Andrea, Stieber Bence, Stieber Balázs és Stieber Maja.

Mérési pont	K. hőm. (°C)	CO ₂ (ppm)	Egyéb	Megjegyzés
Bejárati szakaszban, 200 méternél	10,5–10,6 RH: 70-71%	1800–1850	itt van a bg. hidegpontja, nincs huzat!	-5 m a bejáratától (Pa: 906,6 hPa)
kis csúszda után a vetítő teremben	12,0–12,3 RH: 69-70%	1283–1295	50 ember 10 percet töltött el a teremben	-10 m a bejáratától (Pa: 907,2 hPa)
nagy csúszda tetején	12,5–12,6 RH: 64-65%	1380–1400	Enyhe légáramlás bef.	-15 m a bejáratától (Pa: 908,3 hPa)
nagy csúszda alatt a tónál	12,0–12,1 RH: 69-70%	1410–1420	Ez van a legmélyebben	-29 m a bejáratától (Pa: 909,9 hPa)
kisvasút előtti járatszakszban	12,1–12,2 RH: 62-63%	1450–1470	Erőteljes huzat áramlás ki, a szabadba	-28 m a bejáratától (Pa: 909,8 hPa)

A táblázat eredményeiből látható, hogy sóbányánk légkörzés szempontjából épp úgy üzemel, mint egy barlang: nyári időszakban a magasabban fekvő bejáraton keresztül felszíni levegő áramlik be, amely a lejjebb nyíló kijáraton keresztül a felszínre távozik. A nem szellőző bejárati folyosóban közlekedő 50 ember által kilélegzett széndioxid, a belsőbb járatokban megtalálható légcserének köszönhetően később erősen felhígul, és mértéke lefelé haladva csak kissé növekszik. A telített páratartalmú felszíni levegő a sóbányába lépve fokozatosan szárad ki, nedvesség-tartalmát a sórétegek veszik fel. A járatok hőmérséklete közel állandó, a légcseré mértékével csak kis mértékben változik. A hidegpont a felső bejárat utáni lejtős szakaszon található, ami azt mutatja, hogy nem ez a bányajáratok legmagasabb pontja, vagyis télen itt befelé történő áramlás van. Ennek nyomát meg is találtuk a térképeken.

Nyárból a télbe a Dachstein-Rieseneishöhle-ben (2013. 08. 28.)

Utunk következő állomása a drótkötélpályával megközelíthető, 1455 m tszf. magasságban nyíló, 2 km hosszúságú Dachstein-jégbarlangba vezetett, szakadó esőben. Maga a barlang 13 000 m³ jeget tartalmaz több mint 5000 m² felületen, és egyes helyeken a jég vastagsága meghaladja a 20 métert. Pollenelemzések szerint a jég-réteg kora egyes helyeken 500 éves.

Mérési pont	K. hőm. (°C)	CO ₂ (ppm)	Egyéb	Megjegyzés
Szabadban (0 m) bejárat előtt	12,8–13,0 RH: 85–86%	395–397 0 m	szélmozgás 0,5–1,5 m/s	Szakadó eső, borús (Pa: 857,4 hPa)
Első teremben, jég nélküli falak	7,0–7,2 RH: 89-90%	410–420 -17 m	vízszintes járat szakasz után	Mindenhol csepeg! (Pa: 859,2 hPa)
Nagy-teremben, jég nélküli falak	3,3–3,4 RH: 98-99%	444–450 -34 m	Folyamatosan lefelé haladunk	Erős vízbefolyás! (Pa: 860,9 hPa)
II. zsilipajtó utáni szakasz	2,5–2,6 RH: 100%	450–465 -23 m	megjelenik a jégkitöltés	Patakos vízfolyás (Pa: 859,8 hPa)
Jégfal oldalán felfelé haladva	3,4–3,5 RH:100-96%	610–615 -2 m	felfelé szárad a levegő	Patakos vízfolyás (Pa: 857,6 hPa)
Korcsolya-teremben	1,8–1,9 RH:100-98%	600–605 +7 m	nedvesség: 6,5 g/m ³	Csepegés, vízfolyás (Pa: 856,7 hPa)
Borsóköves folyosóban	3,3–3,4 RH:97–98%	455–465 +28 m	nedvesség: 7,2 g/m ³	Mindenhol csepeg! (Pa: 854,5 hPa)
Vízeséses-teremben	2,5–2,6 RH:100%	400–410 +30 m	Kijáraton befelé huzat!	Q: 24 500 Nm/h (Pa: 854,3 hPa)

A táblázat harmadik oszlopában nem csak a CO₂-adatok olvashatóak, hanem a bejáratához viszonyított magasságok is. Annak ellenére, hogy a barlangba (a be- és kijáratokkal együtt) 4 huzatfogó ajtó került beépítésre, a kőzetpedéseken és a le nem zárt (felszínen nyíló) járatokon keresztül a barlangban igen jó a légcseré. Erről a rendkívül alacsony CO₂ értékek tanúskodnak. Ez a levegő folyamatosan adja le hőjét a jéggel kitöltött járatokban, melyben harmatpontra kerül, így relatív nedvesség tartalma eléri a 100%-ot. Valójában abszolút nedvesség tartalma alacsonyabb, mint a jégmentes járatokban! A 30 méterrel magasabban fekvő kijáraton keresztül nyitott

ajtónál 24 500 Nm³/h felszíni levegő áramlik be a barlangba, amely nyári időszakban jelentősen visszamelegítené a felső járatokat, ha a 4 db zsilipajtóból álló huzatfogóval nem korlátoznák a mértékét és a beáramlás idejét. Mint minden jégbarlang, a Dachstein-Eishöhle is télen (a beáramló hideg levegőtől) „hízik”, míg nyári időszakban folyamatosan olvad. A légcserre optimalizálásával az olvadás mértéke kisebb marad a „hízásnál”, így a járatok jégkitöltésének mértéke egyensúlyi állapotban marad.

Gigantikus folyosókon és termeken át a Mammuthöhle-ben (2013. 08. 28.)

Leereszkedve 1485 m tszf. magasságról a közeli, 1368 m tszf. magasságon nyíló Mammut-barlanghoz érkeztünk, mely 67 km-es járáthosszával és 1180 méteres vertikális kiterjedésével hívja fel magára a szakemberek figyelmét. Járataiban állandó jégkitöltés nem található, azonban termei és folyosói több helyen meghaladják a mi Baradla-barlangunk méreteit. Lássuk, hogy néz ki egy ilyen hatalmas barlang klímája nyári légköri időszakában.

Mérési pont	K. hőm. (°C)	CO ₂ (ppm)	Egyéb	Megjegyzés
Szabadban (0 m) bejárat előtt	13,2–13,4 RH: 85–86%	397–400 0 m	szélmozgás 0,5–1,5 m/s	Szakadó eső, borús (Pa: 863,6 hPa)
Fogadó-terem, 150 méterre	5,4–5,5 RH: 100%	405–410 +1 m	kifelé áramló erős huzat	Intenzív csepegés (Pa: 863,5 hPa)
20 méter magas folyosóban	5,1–3,6 RH: 100%	410–411 +2 m	nedvesség: 7,3 g/m ³	Intenzív folyóvizek (Pa: 863,4 hPa)
Hosszú lépcsősor aljában	5,1–4,7 RH: 100%	413–415 +3 m	Középig a Tk: 4,7°C	Intenzív folyóvizek (Pa: 860,5 hPa)
Hosszú lépcsősor tetejében	4,7–5,4 RH: 100%	418–425 +25 m	Középtől a Tk: 4,7°C	Intenzív folyóvizek (Pa: 858,2 hPa)
Hosszú, lejtős szakaszon	4,6–4,7 RH: 100%	425–430 +19 m	Intenzív huzat, kifelé áramló	Intenzív folyóvizek (Pa: 861,6 hPa)
Fogadó terembe visszaérve	5,3–5,4 RH: 100%	405–410 + 1 m	Légforgalom: 24 700 Nm ³ /h	Intenzív csepegés (Pa: 863,5 hPa)

A Mammut-barlang átlaghőmérséklete igazodik a terület éves átlagához, így a magyarországi barlangi átlagnál 5°C-al alacsonyabb. A rendkívül intenzív légcserre mértéke nyitott ajtónál majdnem megegyezik a szomszédos jégbarlang légcseréjével, és jellemzően a járatok túlszellőzöttek. A felszíni levegő nyáron kismértékben felmelegíti a járatokat, de a légáramlástól védett területeken a barlang belső részeire jellemző 4,7°C-os hőmérsékletekkel találkozhatunk. A folyamatos, kifelé áramló levegőből (nyári légköri esetén) arra következtethetünk, hogy a beáramlás magasabban fekvő bejáraton és repedéseken keresztül történhet a barlangba.

Stieber József

HÍREK, HIRDETMÉNYEK

LEG-LEG

Az alábbi táblázatban találhatóak aktuálisan a 200 méternél nagyobb vertikális kiterjedésű barlangjaink listáját!

Magyarország 200 méternél nagyobb vertikális kiterjedésű barlangjainak listája

	Kat.sz.	Név	Hossz (m)	Vertikális kiterjedés	Mélység (m)	Magasság (m)
1.	53723-31	Bányász-barlang	620	275	275	0
2.	5372-6	István-lápai-barlang	8 700	254	254	0
3.	5452-4	Vecsembükki-zsomboly	900	236	236	0
4.	4840-1	Ariadne-bgrendszer	14 000	204	137	67
5.	4440-80	Kessler Hubert-barlang	700	202	202	0
6.	4422-1	Alba Regia-barlang	3 600	200,2	200,2	0

További aktuális adatok és információk pedig az alábbi linken hozzáférhetők:
<http://www.termeszetvedelem.hu/barlangnyilvantartas>

Egri Csaba
barlangtani referens

ISMÉT NYITVA A TAPOLCAI-TAVASBARLANG

Április 17-től ismét fogadja a látogatókat a Tapolcai-tavasbarlang. A várhatóan nyár végén megnyíló látogatóközpont építése alatt a barlang csökkentett belépőjegy megváltásával látogatható.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a Tapolcai-tavasbarlangnál a föld alatti világ titkait bemutató látogatóközpont megvalósítására 299 997 644 Ft uniós támogatást nyert a Turisztikai szolgáltatások fejlesztése című pályázati kiíráson az Új

Széchenyi Terv keretében. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Az igazgatóság célkitűzése egy olyan látogatóközpont létesítése, amely a nemzetközi szinten is egyedülálló Tapolcai-tavasbarlangra épül. A látogatóközpont egyben a 2012. szeptemberében az UNESCO által támogatott Globális Geoparkok Hálózata tagságát is elnyerte, az igazgatóság által irányított Bakony–Balaton Geopark nyugati kapujának szerepét is be fogja tölteni. Fontos feladata, hogy az iskolarendszeren kívül is egyre jobban népszerűsítse a barlangok világát. Az új látogatóközpont egy tudományos színvonalú, ugyanakkor korszerűen szórakoztató ismeretterjesztésre épülő turisztikai bemutatóhely kialakításával, a barlangászat tematikájára épülő interaktív kiállításal, valamint 3D mozával várja látogatóit.

Forrás: Turizmus Panoráma Bulletin 2014. április 18. péntek

ÚJ KÖNYVEK

Slíz György

Felfedezések a föld alatt (Magyarország új barlangjai 2003–2013)

Kiadó: Szent Özséb Barlangkutató Egyesület, 2014

Az A/4 alakú, 208 oldalas, sok jó színes képet és élményszerű, konkrét adatokat, leírásokat tartalmazó könyv az utóbbi évtizedben fellendült kutatások (feltárások) eredményeit mutatja be.

A szöveg és a képek többsége Slíz György (Fizikus) munkája, de néhány feltárást az adott barlang kutatásvezetője írt meg, így közvetlen ismereteket kapunk. A képek és rajzok (Darics Dóra művei) jól illusztrálják a mondanivalót, azon kívül néhányuk szakmai (barlangtani) „felhasználásra” is alkalmas. A kicsinyített képek feliratainak láthatatlansága és néhány téves képaláírás, számítógépes sajtóhiba nem csökkenti lényegesen a könyv értékét. Nagyon jó, hogy a képek szövege és a leírások rövid összefoglalója angolul is olvasható.

A könyv az MKBT-ben is megvásárolható 4400 Ft-ért.

K. S.

Leél-Óssy Szabolcs

KRISTÁLYBARLANG A NAGYVÁROS ALATT

A budapesti József-hegyi-barlang

A könyv a barlang felfedezésének 30. évfordulójára a GeoLitera (Szegedi Tudományegyetem Földrajzi és Földtani Tanszékcsoport) kiadásában jelent meg. A szerző bemutatja a felfedezés előzményeit és folyamatát, a nehézségeket és a sikereket, majd igen részletesen tárgyalja a barlang geomorfológiáját, a barlang keletkezését, korát, a barlangra oly jellemző ásványkiválások keletkezését tudományos vizsgálatokkal is alátámasztva. Külön fejezetben – 5 barlangtúra keretében – ismerhetjük meg a barlang legszebb részeit. A 190 oldalas könyv 16 fejezetének tartalmát felsorolni is sok lenne, de elmondhatjuk, hogy minden olyan kérdésre választ kaphatunk bennük, ami egyáltalán felmerülhet a barlanggal kapcsolatban.

Az album méretű (33x24 cm) könyv lehetőséget ad arra, hogy a rendkívül igényes és gazdag fényképanyag (130, az archív felvételeken kívül színes foto) nagy méretekben is megjelenjen a könyv lapjain.

Megállapíthatjuk, hogy a hazai barlangi könyvkiadás – mind tartalmában, mind ki-
vitelében – kiemelkedő példánya jelent meg, ami egyaránt hasznos olvasmány lehet
mind a laikus érdeklődőknek, mind a barlangkutatóknak és barlangokkal tudományos
szinten foglalkozóknak. Jó lenne, ha több jelentős barlangunkról is hasonló szintű mo-
nografikus könyvek jelenhetnének meg.

H. T.

Speleo Sport

Tavaszi áraink

Cordura overall (700 g./m²) extra nagy foltokkal: 22 000 Ft.

Standard overall cordura foltozással: 18 500 Ft.

Hobby overall: 16 500 Ft.

Műnyúl: 9500 Ft.

Cserélhető betétes könyök- és térdvédő: 2500 Ft.

Sloszos bag, kicsi: 2200 Ft. Nagy: 2400 Ft.

Bag 40L: 6000 Ft. Bag 60L: 6500 Ft.

Bag 80L: 7500 Ft. Expedíciós: 9000 Ft.

Fejlámpák 160–180 lumen fényerővel, 9000–16 500 Ft-os áron.

Petzl Stop: 24 600 Ft. Pantin: 14 000 Ft.

Croll: 11 200 Ft. Ascension: 13 000 Ft.

Vertex: 19 600 Ft. Elia-Elios: 14 000 Ft.

Myo RXP: 21 060 Ft. Tikka XP: 12 800 Ft.

Fixo Duo: 27 450 Ft. Duo Led14: 33 360 Ft.

Minden szerdán és csütörtökön 17 órától megtaláltok minket rendelé-
seitekkel a Pál kocsmában egy pohár sör mellett.

Üdvözlettel
Kocsis András

Elérhetőség: 1094. Bp. Balázs Béla u.30.

06 20 367 6964

06 1 785 9551

www.speleo.hu